

Interview met dhr. Stolk over de oorlog 1940/1945

Dhr. Teunis Stolk

Geboren op 24-05-1932

Vader: Leenderd Stol
Moeder: Aleida Lagerwaard
Zussen; Jaantje Stolk
Corrie Stolk
Lenie Stolk

Ik ben geboren op de Ketensedijk en toen ik 2 jaar was zijn we verhuist naar de Boezemstraat, wat nu de van Speykstraat is. Waar ik nu weer woon.

Ik was 8 jaar toen de oorlog uitbrak, voor dat deze uitbrak waren er wel al spanningen, mijn vader werd opgeroepen voor de luchtwachtdienst en dat werd natuurlijk in het gezin bekend. Waardoor hij moest stoppen met werken. De luchtwachtdienst was erg amateuristisch vergeleken met nu, hier onderaan dijk had je een politiepost, daar woonde de politiemann Wouda, die was de enige die telefoon had, ze belde van af Hoek van Holland naar Capelle aan de IJssel dat er vliegtuigen boven zee kwamen en dat er oorlogsdreiging was, dat moest dan doorgegeven worden aan Schenkel, Krimpen aan den IJssel, Moordrecht en andere dorpen in de omgeving en dat hoorde wij ook allemaal.

Toen eenmaal de oorlog uitgebroken was hoorde wij veel geweervuur vooral van uit Rotterdam. Dat waren aanvallen op de Maasbrug, er sneuvelde toen ook bij de watertoren een Nederlandse luitenant er staat ook een gedenkplaat dat is dus vrij dichtbij. Er kwamen toen ook luchtgevechten boven Capelle ik was toen bij mw. Middelkoop bij een vriendje van me, snoep was er niet, we kregen toen radijsjes, er was een laag kippenhok daar zaten we op en aten daar de radijsjes op. Ineens vliegtuigen in de lucht, er sloegen kogels op de daken van de school, ik draafde naar mijn moeder en ging naar binnen met de radijsjes in mijn hand, mijn moeder stond naar buiten te kijken. Er werd een vliegtuig aangeschoten, het vliegtuig stortte neer, mijn vader, mensen van Blokland en de politie hebben de piloot er uit gehaald, de piloot kwam uit Delft. Ze hebben hem naar de loods van Blokland gebracht, daar heeft hij 2 dagen gelegen hij had 11 Duitse vliegtuigen neergeschoten.

Voor ons was het wel angstig maar als kind zag je de ernst er niet van in wel de oudere mensen natuurlijk. Al snel kwam mijn vader thuis en zei “jullie moeten hier weg” we woonde bij de Westerkerk en er waren scholen, de kerk en de scholen zullen wel gevorderd worden, dit is ook gebeurd, de kerk niet maar de scholen en de boerderijen wel, gevorderd door de Duitsers. Mijn vader zei “pak de boel maar in en ga maar lopen naar het dorp” want daar woonde mijn grootmoeder.

Na de capitulatie werd Capelle overstroomd door Duitsers. Ik zie nog meester de meesters Stenis en Slingerland, zij vroegen of de waardevolle spullen uit school bij ons in huis mocht staan. Bij mijn moeder kon alles, ze was een fantastische vrouw al hadden we een klein huisje, de kamer stond vol met spullen uit de school. We zijn toen gaan vluchten naar mijn grootmoeder zij woonde aan de Dorpstraat er was al een tante en een oom uit Rotterdam die waren gevlucht voor het bombardement.

We stonden toen ook buiten en hebben het bombardement ook gezien, de vliegtuigen vlogen heel laag over. De wind was toen uit het zuiden, het was een complete zonsverduistering Rotterdam heeft dagen gebrand. Wat we hier zagen, kanaries, parkieten van de diergaarde en heel veel verbrand papier dat was allemaal heel angstig en het was verschrikkelijk om aan te zien. Heel de dijk stroomde vol met mensen die vluchtte uit de stad ook van uit hier die bang

werden. Ik was nog bij mijn grootmoeder en toen hoorde we van de wapenstilstand en daarna van de capitulatie.

Mijn oom ging naar Rotterdam kijken hoe het met zijn huis was, dat was gebombardeerd er was niks meer, alleen het spaarpotje van mijn nicht, dat was helemaal gesmolten al de centjes was een koekebak geworden, ze hebben dat altijd nog bewaard.

Wij zijn toen teruggegaan naar ons huisje, de Duitsers marcheerde over de dijk en zongen “wir fharen nach Engeland”. De scholen stroomden vol met Duitsers met van die doodskoppen op hun pet, de boeren moesten stro brengen. Mijn moeder vond het zielig en gaf de Duitsers water, maar dat mochten ze niet drinken omdat ze bang waren dat ze vergiftig zouden worden. Wij als kinderen vonden dit allemaal wel leuk die soldaten. We kregen geld, want ze barste van het geld en met dat geld gingen we naar Verhoef de sigaren winkel en gingen snoep kopen en deelde dit uit. De openbare school heeft een groot schoolplein dat was gedeeltelijk overdekt en daar zetten de Duitsers hun voertuigen en keuken neer. We keken onze ogen uit, we hoefde niet meer naar school, we hadden doorlopend vakantie en we deden niets anders als bij die Duitsers kijken.

We gingen ook naar de boerderij van Stoep, dat was een hele grote boerderij daar zaten die Duitsers ook. We liepen over zijn land en zaten daar de parkieten achterna, want die kwamen nog steeds, want Rotterdam heeft dagen gebrand en het stonk verschrikkelijk vieze vuile rook. Zo zijn we de bezetting ingegaan, de eerst twee jaar ging het allemaal nog wel, al gauw kwamen de bonkaarten voor boter, kaas, brood, melk noem het maar op, toen liep het allemaal nog wel.

Maar het werd al snel minder en toen de oorlog doorzette en de Duitsers gingen alle voedsel opeisen, toen werd het snel beroerder, het had voor ons geen drie maanden langer moeten duren, dan was ik er niet meer geweest, het was verschrikkelijk.

We gingen toen de boer op en kregen we suikerbieten en we gingen naar Jongebrur aan de Kerklaan, konden we aardappels halen die waren niet meer te eten maar we gingen toch proberen het was werkelijk verschrikkelijk. Een van de burens lag dood voor de deur, de mensen die hongeroedeem hadden gingen er heel goed uit zien, ze kregen een heel dik gezicht en handen en stierven van de honger, het was schandalig.

We hadden spertijd, we moesten 8 uur binnen zijn, ramen verduisteren, er was geen stroom meer en gebruikte kaarsen tot die op waren en daarna kregen we karbiet lampen, de mensen gaan improviseren. Dan kan je echt veel doen, met een busje daar een pijpje op, karbiet en water dan heb je een gasvlammetje en zo tobden we maar door. Van de suikerbieten maakte we bietenstroop en daar kan je dan weer kussentjes van maken.

In de zomer gingen we er op uit, 5 uur, half zes uit bed, we gingen overvaren bij de Ruit, met tassen, karretjes en fietsen richting Krimpen aan den IJssel, Oudekerk, Goudarak en overal vragen bij de boerderijen om melk, je kreeg echt overal wat. Het kon eigenlijk niet het waren zoveel mensen, maar meestal hadden we wel succes. Soms kregen we het restant van het kaas maken, gornat, er zat haast geen voeding in het zag er groen uit en dat deden we dan in een flesje. Dat deden we in het karretje en gingen terug, we kwamen bij Krimpen daar hoorde we dat we bij een grote boerderij melk konden krijgen. We wilde het restant van het gornat niet weggooien, mijn zus en ik dronken het op en draafde met haar fles naar de boerderij en ging in de rij staan. Toen was ze aan de beurt en was de melk op, toen hadden we niks.

Ook ging ik de s’Gravenweg op en bedelden huis aan huis en boerderij, dan kregen we radijsjes of een boterham een nicht werkte daar ze was daar dienstmeisje dan kreeg ik soms een kopje melk, zo ging het maar door. Bij Jongebrur op de s’Gravenweg hoek Kanaalweg, dat huis wat nu helemaal gerestaureerd is, kreeg ik altijd pap, daar zeiden ze ga maar achterom naar de stal. Mijn moeder vroeg aan mij of ik een jampotje pap voor mijn zusje Corry mee wilde nemen, met die zus heb ik nog steeds veel contact. Ik vroeg aan mijn zus heb je honger, nou een beetje trek. Ze was zo mager, dus ik nam een jampotje mee, schepte dat

vol en de rest at ik zelf op. Eigenlijk snap je het niet dat je het vol gehouden hebt, ook met die barre winters, verschrikkelijk koud.

Op de Kralingse weg zat een klompenmaker en ik ging samen met mijn zusje op mijn schouders om klompen te gaan halen. Over het land en over de sloot, we kwamen daar aan klopjes passen maar ze wilde de oude klopjes toch meenemen al zaten de gaten er in, zo was het. Ik liep over de sloot met haar bij de IJsselmondselaan, het kanaal was ook allemaal ijs en ik gooide de klompjes over het ijs. Mijn zusje begon toch te huilen en ze ging over het ijs de klompjes toch halen. Ja het was verschrikkelijk en niets te stoken.

Toen ging een groot gedeelte van Capelle onder water het inundatiegebied, toen werden de boeren en vrijwilligers gevraagd om binnen 14 dagen een dijk te leggen, van af de bebouwing hier tot aan de Kerklaan. Er werd dagen achterelkaar gewerkt, ik weet nog goed er waren grote paarden van boer Verstoep, ik was gewoon een mug en daar zat ik met mijn benen wijd op de paarden. Daar liepen we dan op de dijk om die aan te stampen. Werklui kwamen riet leggen en met 14 dagen was het klaar. En toen werd de polder vol gespoten allemaal water, een groot meer en over het spoor achter de van Reijkevorselweg werden allemaal dennenpalen gezet met prikkeldraad zodat de geallieerde niet konden landen. Toen begon het te vriezen, verschrikkelijk veel ijs in de winter van 1944 - 1945, ze hadden dan toch wel kunnen landen bijwijze van spreken. Het was in een mum van tijd helemaal dichtgevroren, het was verschrikkelijk koud. We gingen er toch op uit, mijn moeder maakte wanten van oude dekens die waren nog het warmst. Dan gingen we richting Capelle aan den IJssel daar woonde mijn grootvader bij het oude postkantoor bij de scheepswerf van Vuijk op het hoekje. Mijn grootvader ging dan ook wel mee op eten uit, door de sneeuw. Het was toen februari 1945 en dan zij mijn grootvader ik wil nu wel sneeuwklompjes zien.

Er was ook nog een wonderbaarlijke visvangst, de IJssel zal vol met miljoenen stekelbaarsjes. We maakten met fietsvelgen netten, deze lieten we dan zakken, we haalde ze op en dan hadden we het hele net vol, die bakten we dan in de levertraan en aten ze in het geheel op. Ik heb er ook nog heel wat verkocht.

En zo tobde me maar door om toch nog aan wat eten te komen. Ik weet nog goed dat het ging dooien en er stond half in het water een wilg. Er lag nog een laagje ijs in het water en we gingen in het water, het was ijs en ijs koud, toen hebben we met een zaag onderwater die boom af zitten zagen. We hadden niets tegen onze ouders gezegd en die waren aan het zoeken gegaan op de kaai en toen zagen ze ons halve wegen het land bezig met die boom. Ik had een karretje op de kaai gezet en toch die boom omgezaagd voor brandhout het is toch niet te geloven het was zo koud.

Mijn vriendje had een luchtbuks en daar probeerde we eenden mee te schieten maar die zag je dan weer niet. Hij heeft er een keer een meerkoet mee neer geschoten, nu zou je er voor gearresteerd worden, hij heeft hem als een kip schoongemaakt. Niet te eten hij smaakte naar levertraan, ze hebben hem toch opgegeten. De mensen aten alles op, honden en katten gingen er ook aan die zag je haast niet meer.

Ik weet nog goed op de IJsselmondselaan, ze hadden bij Vuijk een schip gebouwd de Merwede die was klaar, ik heb er nog een foto van. Die lag op stroom bij de IJsselwerf en bij de kunstmestfabriek Albatros, het schip was gevorderd door die Duitsers natuurlijk. Dat hadden de geallieerde door, toen hebben ze de boot gebombardeerd precies in de schoorsteen, maar ook de huizen, het is verschrikkelijk om dat te horen zo dichtbij, vreselijk. We hoorden toen ook dat er mensen waren omgekomen, ze waren gesneuveld, wel 3 of 4 mensen. De Engelsen gooide er ook wel eens naast, ze hebben ook een bom laten vallen bij oude begraafplaats. Daar ben ik zo van geschrokken het is een hard fluitend en snerpend geluid en dan die enorme explosie, dat ik zo van de trap af wilde springen, mijn moeder kon me nog net vast grijpen.

Als de mensen gevorderd werden, een razzia, dat was ook in Kralingseveer werden er wel mensen neer geschoten. Je moest stil blijven staan, maar Dijkshoorn die was het land ingelopen en werd doodgeschoten. Zo zijn er veel dingen gebeurd.

Voor ons kinderen was het niet eens zo erg, we waren vrij, de Duitsers oefende in het land we gingen er naar kijken, slootje springen we vonden het prachtig. Maar op een geven moment moesten we toch verder, ik weet nog dat we als kind naar Nieuwerkerk en Moordrecht zijn gegaan. Eer dat de scholen weer zover waren dat we er in konden, dat duurde wel weer een tijd. Als het winter was hadden we geen kolen dus geen kachel, dan werden we weer naar huis gestuurd, dan zaten we weer maanden thuis. We hebben weinig school gehad van de 5 jaar hebben we 3 – 3 ½ jaar school gehad op zijn hoogst.

Ds. Bogerman school dat was een Christelijke school en de openbaren school West, die zaten in een gebouw dat staat er nu nog, wat er mee gaat gebeuren weet ik niet, het is een grote school en ze hebben een aanvraag gedaan om het een monument te worden, dat zien ze niet zitten. Het is een grote mooie school met prachtige glas in lood ramen, het staat nu leeg. Tijdens de oorlog op school was het spannend met veel luchtalarm, dan moesten we onder de tafels gaan zitten ook de meester ging onder zijn tafels zitten, dat heeft helemaal geen nut. Je zat dan onder de banken te koekeloeren, tot dat het sein veilig kwam, dan gingen we weer verder, dat gebeurde soms 3-4-5 maal per dag.

Ook voor de onderwijzers was het niet leuk, de leiding was er eigenlijk uit, dan had je 3 kwartier rekenen en dan had je weer luchtalarm, daarna weer taal of lezen, eigenlijk was het alleen maar narigheid.

Dolle dinsdag herinner ik me ook nog goed, dat was op 5 september 1944. De Duitsers wilde toen niet dat de geallieerden gebruik konden maken van kranen en scheepswerven in de omgeving. Ze hebben toen alles kapot gebombardeerd zowel in Rotterdam als hier in de omgeving. Zoals de scheepswerven van Boelen in Bolnes en Giesen de Noord in Krimpen aan den IJssel.

De zus van mijn vrouw dus mijn schoonzus had verkering met iemand uit Groningen, mijn zwager zat hier ondergedoken die zou weer naar Groningen gaan. Het was strenge vorst, paksneeuw, mijn vrouw achterop helemaal naar Groningen toe, kun je voorstellen. Een eindje op de fiets dan weer een stuk lopen en weer achterop de fiets. Tot dat ze op de Veluwe achter in een vrachtwagen mee konden, dan de spanning bij de Zwolsebrug, aangehouden door de Duitsers, mijn zwager werd meegenomen, hij had gelukkig goeie vervalste papieren, hij zat bij de ondergrondse. Kun je voorstellen, ik zou het niet overleven, 13 - 14 graden onder nul, sneeuw vorst achterop de fiets naar Groningen. Je doet het toch omdat je wil overleven, vechten.

Ik ging met mijn zus naar Nieuwerkerk, we mochten de fietsen van de burens lenen, mijn moeder had 2 flinterdunne boterhammetjes klaar gemaakt met bietenstroop een voor mijn zus en een voor mij. Bij de Kerklaan viel ik met fiets en al om en ik kon niet verder, dat was zwakte natuurlijk, mijn boterham op gegeten, mijn zus zei neem nog maar een halfje van mij en dan toch weer doorgaan. Naar de boerderijen dag in dag uit, dat zouden ze nu niet meer overleven daar hebben ze geen energie voor.

Maar de vechtlust, wat was je nou helemaal 10 jaar mijn zus 12 jaar en kou lijden binnen en buiten.

Mijn vader werkte op de scheepswerf en dan bracht mijn vader zaagsel en machineslag mee en dan maakte we een pak. Met wat papier, wat vochtig zaagsel en dat stampte we dat aan en maakte een pak, dan staken we het papier aan dan ging het zaagsel gloeien en als je pech had dan explodeerde het en een heel veel rook.

Er was ook een ondergrondse in Capelle, ze hadden een kelder met radio apparatuur bij de beton fabriek van Veenstra, daar hadden ze contact met Engeland. Ze hebben ook treinen opgeblazen bij de Goudenleeuw, in de nacht had je dan een explosie en werd de trein van de Duitsers opgeblazen. De boerderij is toen verbrand door de Duitsers voor straf, al hadden zij er niets mee te maken.

Er woonde een NSBer hier op de dijk, er stonden huizen en daar woonde de glasblazers, want hij had een glasblazerij, de Hutters, we noemde dat de huttenbuurt. Die NSBer was er achter gekomen dat er bij Veenstra in de kelder de ondergrondse zat en dat ze contact met Engeland hadden. Toen zijn ze naar hem toe gegaan en vroegen aan zijn vrouw of hij thuis was. Ze vertelde dat hij niet goed was en dat hij op bed lag, ze vroegen of ze hem toch konden spreken. De trap was in de gang en toen hij de trap af kwam hebben ze hem dood geschoten.

We hadden ook onderduikers in Capelle en die werden verzorgd door de ondergrondse. Je had een tuinderij op de s'Gravenweg, ze wisten dat ze aardappels en groente hadden en dat was voornamelijk voor de onderduikers en ze gingen daar naar toe om aardappels en groente te vragen. De tuinder zei dat hij niets had, de dag er na hebben ze een handgranaat in de kamer gegooid en toen kwam heel het plafond naar beneden. Die dag gingen ze weer naar de tuinderij en toen kregen ze het wel natuurlijk, zo zijn er heel wat dingetjes gebeurd.

Koos Kalkman is na de oorlog ook bij de politie terecht gekomen.

De IJsselwerf was toen van de Duitse marine er werden daar toen Duitse boten verbouwd en geschutskoepels gemaakt die waren van hout, die zaagde Kalkman half af en verfde die netjes af zodat je het niet kon zien, een schot en heel de koepel ging over boord, best wel allemaal gevaarlijke dingen er liepen daar natuurlijk allemaal Duitsers rond. Boven de poort van de werf stond arbeid adelt en dan zeiden wij de adel arbeid niet.

Ik weet me nog te herinneren er lag een sleepboot de Nantes en die moest hij reviseren en dan deed hij in de motor heel fijn zand, levensgevaarlijk maar ze deden het wel. Ook Goudriaan, het was een heel koppel, wie weet wat ze allemaal hebben uitgehaald, elke dag was anders er was een spanning dat voelde wij als kinderen heel goed.

Ons gezin bestond uit vader moeder en vier kinderen, dat was ook voor hen een hele zorg, maar eigenlijk voor iedereen. Mijn moeder was op van de zenuwen, als je weet dat er geen eten is. Maar het was zo'n goed mens, Goudriaan kwam met een roggebroadje aan, dat maakte we zelf, je maakt een bal deed een in een blik en kookte het. Ze sneed er plakjes af en deed er bietenstroop op, tegenover ons woonde de familie Sijp, die hadden de vloer al opgestookt, onze buitenbank en houten trap hadden ze ook gestolen en opgestookt. De kinderen stonden voor het raam helemaal zwart en vuil, ze pakte het laatste stukje roggebroad, maakte er plakjes van en ze vroeg of ik dat naar de overkant wilde brengen. Ik zei dan hebben wij morgen helemaal niets, mijn moeder zei we moeten morgen maar weer zien, maar die kinderen hebben niets, zo ging het van dag tot dag, de oorlog had ook niet veel langer moeten duren want dan hadden wij het ook niet overleefd.

Je kunt voorstellen wat voor feest het was toen de bevrijding kwam, wij kinderen gingen naar Rotterdam naar de Parkkade en naar Kralingen, daar waren de militaire kampen van de geallieerden. We gingen daar naar toe om te bedelen, we kregen dan kaakjes, worst en kaas uit blik, toen hadden we geen honger meer.

Wel werd je waarschuwt om niet te veel en te snel te eten, want dat kon je maag het niet verwerken, je moest het eten weer rustig opbouwen.